

2024-10-10

Informationsklass
K1

Svenska kraftnäts bedömningsstöd för samråd vid tecknande av säkerhetsskyddsavtal

Svenska kraftnät har utvecklat ett bedömningsstöd för hantering av samrådsärenden i rollen som tillsynsmyndighet. Underlaget bygger på de samlade erfarenheterna som Svenska kraftnät har fått sedan samrådsskyldigheten infördes.

För att underlätta för verksamhetsutövare att utveckla kvaliteten på särskilda säkerhetsskyddsbedömningar, lämplighetsprövningar och säkerhetsskyddsavtal delar nu Svenska kraftnät med oss av detta bedömningsstöd. Bedömningsstödet kan ni använda både inför samråd och för förfaranden på icke samrådspliktig nivå. Bedömningsstödet innehåller även sådant som Svenska kraftnät skulle kunna granska i en tillsyn.

Observera att detta inte är en mall för hur särskild säkerhetsskyddsbedömning och lämplighetsprövning ska genomföras. Svenska kraftnät kommer alltid att bedöma underlagen för samråd i varje enskilt fall utifrån förfarandets speciella beskaffenhet samt omfattning och art av den säkerhetskänsliga verksamheten.

Bedömningsstödet är under kontinuerlig utveckling och ska inte ses som en uttömmande checklista. Vid större förändringar kan uppdateringar av detta komma att publiceras.

Frågor om underlaget kan ställas till: tillsynsakerhetsskydd@svk.se

Vänligen

Tillsyn Säkerhetsskydd

Obligatoriska underlag i ärendet
☐ Svenska kraftnäts blankett "Anmälan om samråd vid säkerhetsskyddsavtal"
☐ Särskild säkerhetsskyddsbedömning (SSB)
☐ Lämplighetsprövning av förfarande (Ska vara en del av SSB)
☐ Lämplighetsprövning av motpart (kan finnas i SSB eller separat, vid upphandling kan detta inkomma senare som en uppdatering av SSB)
☐ Utkast till säkerhetsskyddsavtal (även säkerhetsskyddsinstruktion vid nivå 1-avtal)

Grundläggande uppgifter	
Har anmälan om samråd gjorts till någon annan tillsynsmyndighet?	☐ Ja, vilken? _____ ☐ Nej, behövs inte
Finns giltig fullmakt (om verksamhetsutövaren har anlitat ombud)?	☐ Ja ☐ Ej tillämpligt
Är anmälan undertecknad av behörig ställföreträdare?	☐ Ja, VD ☐ Ja, säkerhetsskyddschef ☐ Ja, firmatecknare
Vilken nivå på säkerhetsskyddsavtal är aktuell?	☐ Nivå 1 ☐ Nivå 2 ☐ Nivå 3 OBS: För nivå 1 avtal ska underlag från förstagångsbesök och säkerhetsskyddsinstruktion ingå i samrådsunderlaget.

Särskild säkerhetsskyddsbedömning

Är det tydligt vad som ska göras och i vilken omfattning? När ska förfarandet inledas och hur länge kommer det pågå?
Om det finns flera områden och tillsynsmyndigheter som omfattas av samrådet: Är det beskrivet vad som berör elförsörjningen? Obs! Svenska kraftnät lämnar bara samråd för den verksamhet som faller inom vårt tillsynsområde.
Kommer verksamhetsutövaren tillåta leverantören att ta in underleverantörer i förfarandet? Om ja. Är det beslutat eller endast en möjlighet? Är underleverantörerna kända och framgår dessa av underlaget? Har verksamhetsutövaren beskrivit detta i SSB:n och på ett välmotiverat sätt tagit ställning till att det är lämpligt? Framgår det i så fall hur lämplighetsprövning av ev. framtida underleverantörer ska gå till? Överensstämmer bedömningarna i SSB:n med utkast till säkerhetsskyddsavtal vad gäller underleverantörer?
Vid samarbete/samverkan. Framgår det om parterna i samarbetet/samverkan kommer tillåta att skyddsvärden, t.ex. säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter kommer att exponeras för parter som inte ingår i samarbetet/samverkan? Detta kan t.ex. vara aktuellt inom ramen för totalförsvarssamarbeten.
Omfattar förfarandet att någon form av komponenter, apparater eller annan utrustning kommer att köpas in av leverantören vilka kommer att användas i den säkerhetskänsliga verksamheten? Om ja, hur motiveras detta och hur regleras inköpen mellan parterna? Framgår det vilken/vilka leverantörer som är aktuella? Finns det leverantörer i flera led?

Är skyddsvärdena beskrivna på ett tydligt sätt? Är de motiverade utifrån fakta och/eller väl underbyggda antaganden?

Motiveringarna ska vara korta och övergripande för varje skyddsvärde och det ska framgå om det skyddsvärde är kopplat till konfidentialitet, riktighet eller tillgänglighet. Den fullständiga motiveringen som framgår i säkerhetsskyddsanalysen behövs inte. En viss motivering behövs emellertid för att Svenska kraftnät ska kunna förstå förfarandet och kunna ta ställning till om exponeringen på något sätt är olämplig i sig eller behöver begränsas.

Var uppmärksam på att det även kan förekomma skyddsvärden som exponeras hos en annan verksamhetsutövare genom förfarandet till exempel vid arbeten på stationer. Dessa skyddsvärden ska i så fall också framgå av SSB:n. Det bör också framgå hur den andra verksamhetsutövaren uppmärksammas på att dessa skyddsvärden kommer exponeras.

Hela den exponering som sker till följd av förfarandet ska framgå av SSB:n. Det gäller även skyddsvärden på lägre konsekvensnivåer än det som omfattas av samråd. SSB:n gäller hela förfarandet och inte endast de delar som omfattas av samråd.

Om SSB:n inte är tillräckligt tydlig efter begäran om komplettering kan Svenska kraftnät behöva begära in säkerhetsskyddsanalysen för att ta beslut i ärendet.

Framgår det *på vilket sätt* skyddsvärdena kan komma/kommer att exponeras eller påverkas av förfarandet?

Har verksamhetsutövaren fått en dimensionerande antagonistisk förmåga (DAF) tilldelad och är i så fall denna omsatt i SSB:n? Eller är den tilldelade DAF:en inte relevant för det aktuella förfarandet och är anledningen motiverad i SSB:n?

Framgår det vilka säkerhetshot som är relevanta för skyddsvärdena och den säkerhetskänsliga verksamheten i stort? Är de relevanta och beskrivna utifrån aktörens avsikt och förmåga?

Finns en analys avseende vilka länder och aktörer som utgör ett säkerhetshot?

Är de sårbarheter som är relevanta för de aktuella skyddsvärdena och den säkerhetskänsliga verksamheten i stort beskrivna på ett tydligt sätt? Framgår det hur sårbarheterna påverkas av det aktuella förfarandet? Är sårbarheterna hanterade med säkerhetsskyddsåtgärder eller begränsningar i förfarandet?

OBS! För de sårbarheter som tas upp ska det finnas säkerhetsskyddsåtgärder!

Är de sårbarheter som uppstår till följd av förfarandet bedömda och beskrivna?

Det är viktigt att tänka på att sårbarheter kan uppstå inför, under och efter ett förfarande. Påverkan kan också se olika ut på kort respektive lång sikt. Detta bör analyseras och beskrivas i SSB:n och lämplighetsprövningen.

OBS! För de sårbarheter som tas upp ska det finnas säkerhetsskyddsåtgärder!

Framgår det om verksamhetsutövaren har sårbarheter eller andra utmaningar som skulle kunna uppstå vid eller påverkas av höjd beredskap till följd av förfarandet? Har detta analyserats och bedömts?

Som exempel på frågor att beakta kan vara om förfarandet kommer fortgå under höjd beredskap eller avbrytas (t.ex. om en resurskonsult behövs i höjd beredskap eller inte), om möjligheten att upprätthålla den i övrigt säkerhetskänsliga verksamheten i höjd beredskap, eller möjligheten att krigsplacera personal eller fordon påverkas.

Är säkerhetsskyddsåtgärderna tydligt beskrivna och motiverade? Finns det en "röd tråd" mellan skyddsvärden - hot – sårbarheter – säkerhetsskyddsåtgärder? Är de säkerhetsskyddsåtgärder som föreslås tillräckliga utifrån lagkraven?

I de fall motparten finns utanför Sverige eller kommer att anlita personal med utländskt medborgarskap behöver verksamhetsutövaren särskilt analysera och redogöra för om en fullgod säkerhetsprövning är möjlig att genomföra.

Verksamhetsutövaren kan begränsa exponeringen genom åtgärder inom fysisk säkerhet eller informationssäkerhet. Det bör i så fall också framgå av underlaget.

Vilka säkerhetsskyddsåtgärder väljer verksamhetsutövaren att låta motparten att genomföra (verksamhetsutövaren kan aldrig delegera ansvaret för säkerhetsskyddet till motparten)? Framgår det någonting om hur verksamhetsutövaren avser att genomföra uppföljning och kontroll av motparten under förfarandet?

Finns resonemang om lämpligheten avseende valda åtgärder i det här specifika förfarandet? Det kan exempelvis vara olämpligt att låta motparten genomföra delar av säkerhetsprövning och uppföljande säkerhetsprövning i vissa fall men lämpligt i andra. Det behöver bedömas utifrån skyddsvärden, hotbild, sårbarheter och vilken motpart det är men framförallt utifrån verksamhetsutövarens möjlighet att upprätthålla kontroll över den säkerhetskänsliga verksamheten.

Framgår det vilka befattningar som behöver placeras i säkerhetsklass till följd av förfarandet? Finns uppgifter om behov av att befattningar där personer kommer genomgå säkerhetsprövning utan placering i säkerhetsklass?

Finns det beslut om placering i säkerhetsklass från Svenska kraftnät som är relevanta för förfarandet?

Uppgifter om motparten

Framgår säte för motparten och styrelse (namn, personnummer eller motsvarande och hemvist för dessa personer)? Finns personer med utländskt medborgarskap bland dessa? Det kan exempelvis handla om styrelsemedlemmar från ägare i andra länder.

Om motparten, motpartens ledning eller koncernstrukturen utgörs av personer från länder som verksamhetsutövaren har tagit upp under säkerhetshot behöves en särskild motivering av varför motparten är lämplig.

Framgår det vilka som sitter i motpartens ledningsgrupp eller motsvarande?

Framgår det uppgifter om motpartens ägarstruktur?

Är motparten en offentlig eller privat aktör, publikt eller privat aktiebolag, eget bolag eller en del av en koncern, svensk eller utländsk aktör m.m. Vilka äger motparten direkt och indirekt? Saknas det något om ägarförhållande som är av vikt för bedömningen?

Enligt Säkerhetspolisen ska ägandeskapet/rösträtt som omfattar mer än 10 % redogöras för och bedömas avseende både fysiska personer och bolag. Ingår motparten i en koncern behöver bedömningen också göras av motparten, mellanliggande bolag och moderbolaget. Observera att detta även gäller publika och börsnoterade bolag. Det är alltså inte tillräckligt att bara göra motpartsbedömningen av den part säkerhetsskyddsavtalet ska tecknas med.

Framgår det om motparten är aktiv i andra länder, t.ex. om denne har betydande produktionstillgångar utomlands? I sådana fall, är förfarandet lämpligt med tanke på motpartens engagemang i dessa länder och med hänsyn till skyddsvärdena?

Framgår det om motparten ingår i partnerskap eller andra samarbeten med andra bolag eller organisationer? I sådana fall, vilka är dessa och är förfarandet lämpligt med tanke på dessa partnerskap och samarbeten med hänsyn till skyddsvärdena?

Framgår det om motparten ingår i en koncern? Hur ser koncernstrukturen ut? Finns utländska bolag i koncernstrukturen? I vilka länder? Har koncernen beroenden till andra länder (t ex verksamhet), och i så fall vilka?

Är motparten en utländsk aktör? Har verksamhetsutövaren i så fall tagit ställning till hur det påverkar vissa säkerhetsskyddsåtgärder, t.ex. möjligheten till säkerhetsprövning? Finns det en bedömning av om motparten kan antas vara lojal mot svenska säkerhetsintressen och t.ex. följa villkoren i ett säkerhetsskyddsavtal? Finns det ett internationellt säkerhetsskyddsåtagande mellan Sverige och det andra landet som är tillämpligt för förfarandet?

Framgår det om verksamhetsutövaren har undersökt om motparten har varit delaktig i brottsliga handlingar eller i övrigt kan antas ha kopplingar till exempelvis kriminella nätverk som skulle kunna påverka dennes tillförlitlighet?

Framgår det om verksamhetsutövaren har undersökt om motparten har undersökt förhållanden kring motpartens ekonomi, andra beroenden eller faktorer som kan användas för att utöva påtryckningar mot motparten?

Har verksamhetsutövaren tidigare erfarenhet av motparten i andra förfaranden? Finns exempelvis resultat från tidigare kontroller av hur motparten efterlever andra säkerhetsskyddsavtal?

Har verksamhetsutövaren tydligt motiverat bedömningen om motparten är tillförlitlig? Finns det underlag som styrker verksamhetsutövarens bedömning?

Att kryssa i en ruta om att motparten är lämplig är inte tillräckligt.

Lämplighetsprövning

Finns det en motivering till att ge en utomstående part tillgång till verksamhetsutövarens säkerhetskänsliga verksamhet? Är motiven rimliga i förhållande till de skyddsvärden som kommer att exponeras? Har verksamhetsutövaren undersökt möjligheterna att avgränsa exponeringen på något sätt?
Har verksamhetsutövaren redogjort för om det är möjligt och proportionerligt att upprätta en egen förmåga att t.ex. utföra den tjänst som motparten avses genomföra?
Framgår det om verksamhetsutövaren kan upprätthålla ett adekvat säkerhetsskydd för sina skyddsvärden trots exponeringen? Har verksamhetsutövaren möjlighet att under hela förfarandet kontrollera och följa upp kraven i säkerhetsskyddsavtalet? Detta är ett obligatoriskt krav i säkerhetsskyddsavtalet. Det kan exempelvis försvåras om förfarandet medför att exponeringen ska ske utanför verksamhetsutövarens lokaler.
Har verksamhetsutövaren beaktat om förfarandet kan medföra att verksamheten hamnar i en oacceptabel beroendeställning till en utomstående aktör, t.ex. för att tillgodose behov av drift och underhåll av ett system? Har verksamhetsutövaren redogjort för hur behovet av redundans tillgodoses i händelse av att leverantören inte längre kan eller vill fullgöra de tjänster eller varor som parterna har avtalat om t.ex. på grund av förändringar i omvärldsläget eller vid höjd beredskap? I vissa förfaranden är det relevant att bedöma lämpligheten ur ett totalförsvarsperspektiv om förfarandet kommer fortgå under höjd beredskap eller avbrytas, om det påverkar möjligheten att upprätthålla den i övrigt säkerhetskänsliga verksamheten i höjd beredskap.
Har verksamhetsutövaren sammantaget tydligt motiverat och tagit ställning till om förfarandet är lämpligt eller olämpligt? Är bedömningen tillräckligt utförlig och finns det stöd för bedömningen i övriga underlag som inkommit i ärendet?

Utkastet till säkerhetsskyddsavtal

Är säkerhetsskyddsavtalet upprättat för det aktuella förfarandet eller är det endast en generell mall?

Kontrollera att det framgår vilka varor, tjänster eller samarbeten säkerhetsskyddsavtalet omfattar, att det är rätt motpart och rätt nivå på avtalet i förhållande till SSB:n.

OBS! Om säkerhetsskyddsavtalet är en mall, kontrollera att skyddet är tillfredsställande reglerat och att författningshänvisningar är uppdaterade samt att avtalet inte innehåller bestämmelser som inte är relevanta.

Finns relevanta bilagor till säkerhetsskyddsavtalet med?

För säkerhetsskyddsavtal i nivå 1 ska säkerhetsskyddsinstruktion alltid bifogas.

Svenska kraftnät begär i regel inte in instruktioner/riktlinjer/utbildningar som det hänvisas till i säkerhetsskyddsavtalet.

Finns det en röd tråd mellan den särskilda säkerhetsskyddsbedömningen och utkastet till säkerhetsskyddsavtal?

Säkerhetsskyddsavtalet ska vara anpassat till det aktuella förfarandet och det som framgår av den särskilda säkerhetsskyddsbedömningen och lämplighetsprövningen samt hänvisa till aktuella bestämmelser. Det ska finnas en röd tråd mellan de bedömningar om den kravställning som dokumenterats i SSB:n och bestämmelserna i säkerhetsskyddsavtalet, bl.a. vad gäller underleverantörer och vilka säkerhetsskyddsåtgärder som verksamhetsutövaren låter motparten genomföra.

Är kravställningen sådan att det är möjligt att följa upp efterlevnaden av säkerhetsskyddsavtalet eller behöver kravställningen bli tydligare?

Är det reglerat hur verksamhetsutövaren ska få kontrollera att motparten följer avtalet (jfr 4 kap. 3 § säkerhetsskyddslagen)?

Är det reglerat hur säkerhetsskyddet ska upprätthållas när förfarandet ska avslutas. Exempelvis återlämnande av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar vid säkerhetsskyddsavtal på nivå 1 och 2.

Är det reglerat att verksamhetsutövaren får revidera eller säga upp säkerhetsskyddsavtalet om det behövs på grund av ändrade förhållanden (jfr 4 kap. 5 § säkerhetsskyddslagen)?

Observera att ändrade ägarförhållanden hos motparten alltid bör vara med som en sådan omständighet.